

REPUBLICA MOLDOVA ÎN CONTEXTUL VIITOARELOR SCENARII ALE EUROPEI DE EST PENTRU PARTENERIATUL ESTIC 2030

Natalia Stercul

*Director de program, Departmentul Studii Estice: Ucraina și Rusia
Asociația pentru Politica Externă*

Parteneriatul Estic (PaE), ca dimensiune regională a Politicii Europene de Vecinătate, reprezintă una dintre cele mai de succes inițiative care a adus transformări dinamice pozitive într-o regiune extinsă. Moldova s-a schimbat esențial în ultimul deceniu datorită platformei unice a PaE, dezvoltând o colaborare durabilă cu Uniunea Europeană (UE) și țările partenere. Eforturile colective au adus beneficii considerabile, inclusiv cetățenilor moldoveni în diferite domenii de activitate.

Viitorul context al dezvoltării țărilor din cadrul PaE depinde de calitatea lecțiilor învățate în ultimii zece ani și de capacitățile acestora de a rezista provocărilor care urmează. Viitoarele scenarii ale Parteneriatului Estic 2030 reflectă tendințele posibile de schimbare, bazate pe narativul din jurul transformărilor politicilor globale.

Modelarea socio-politică a evoluțiilor în regiune a fost încadrată respectiv în patru scenarii posibile ale PaE: *Integrarea Pragmatică*, *Hegemonia Rusă Revizuită*, *Pivotul UE spre Moscova* și scenariul de *Emancipare Civică*. Astfel, au fost elaborate scenarii specifice pentru fiecare țară parteneră în conformitate cu cele menționate mai sus, prin intermediul evaluării căilor de dezvoltare politică și socio-economică.

Viitorul Republicii Moldova este conceptualizat în baza acestor scenarii având la bază principalele tendințe și evoluții interne ale statului. De asemenea, luând în considerare forțele motrice identificate care reprezintă procese și factori-cheie influențând dezvoltarea ulterioară și construirea viziunilor de viitor, ținând cont de specificul legăturilor dintre principalele impulsuri: politice, instituționale, economice, sociale, culturale, tehnologice, educaționale și demografice.

Scenariul Integrării Pragmatice nu presupune nicio schimbare esențială pentru Moldova, din perspectiva tensiunilor geopolitice și parametrilor generali ai politicii interne, cu excepția implementării continue a Acordului de Asociere și a DCFTA cu UE, îmbunătățirea comerțului exterior și dezvoltării economice, în special a sectorului agricol și agro-alimentar. Acest scenariu se bazează pe o viziune realistă a viitorului Republicii Moldova și poate fi considerat drept o ilustrare a integrării și concentrării pragmatice a interdependenței economice dintre țările PaE.

Hegemonia Rusească Revizuită - un scenariu care sugerează consolidarea influenței ruse în Moldova. Lipsa bunei guvernări și a transparenței, nivelul scăzut al democrației, corupția sporită la toate nivelurile, precum și dependența majoră față de politica externă a marilor actorilor politici cauzează subminarea suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova. Soluționarea conflictului transnistrean este prelungită artificial. În același timp, concentrarea sporită a puterii de stat în jurul intereselor politice restrânse ale unui grup mic

oligarhic afectează întreaga dezvoltare economică, politică și socială a țării. Drept urmare, cetățenii moldoveni continuă să părăsească țara în căutarea unei vieți mai bune, iar populația se reduce semnificativ, în timp ce statul își pierde principalele forțe de muncă. Într-un proces cu sumă nulă, Moldova cade sub presiune, urmărind tendințe distructive asupra guvernării și dezvoltării interne. Acesta este cel mai pesimist scenariu pentru Moldova, care prezintă o posibilă de stagnare pe termen lung, cu consecințe grave pentru țară.

Scenarul Pivotalul UE spre Moscova analizează situația în care mulți reprezentanți din clasa politică a Moldovei susțin parteneriatul cu Rusia și apar noi partide, care adoptă o abordare pragmatică față de situația externă schimbată. Deși, există un anumit grad de optimism privind o cooperare economică mai strânsă, principalele probleme politice și socio-economice ale Moldovei continuă să prevaleze. Dependența Moldovei de resursele energetice rusești reprezintă o vulnerabilitate internă evidentă a statului. În contextul nu celui mai rău scenariu posibil, instabilitatea rămâne problema centrală. De asemenea, acest scenariu poate fi înțeles ca o abordare plauzibilă privind viitorul Republicii Moldova. Este o viziune alternativă, cu referire la alegerea opțiunii de dezvoltare a țării, cu care ne confruntăm astăzi.

Emanciparea civică - acest scenariu dezvoltă o perspectivă practică prin identificarea tendințelor generale ca urmare a creșterii activismului și a sentimentelor reformiste ale societății civile. Este evident faptul că capacitatea de a schimba situația politică din țară depinde în mod direct de nivelul de educației politice a populației. O atenție mai mare este concentrată pe educație, consolidarea poziției civice a generației tinere și activismului societății civile. Educația electorală se îmbunătățește. Cadrul legal al statului democratic este consolidat treptat în Moldova. Între timp, țara menține o poziție aparent neutră în ceea ce privește politica externă. Scenariul este mai mult orientat spre consolidarea tinerilor prin educație și creșterea poziției civice active în rândul generației tinere, care ar putea schimba viziunea pesimistă a viitorului țării.

Aceste scenarii examinează traiectorii diferite pe care Republica Moldova le-ar putea parcurge în următorul deceniu. Totodată, relevă faptul că guvernarea bazată pe inerție nu va aduce rezultatele așteptate pentru Moldova. În condițiile unei incertitudini considerabile, analizele prognozate precum aceste scenarii sunt critice pentru factorii de decizie. Viziunea privind modul în care poate derula viitorul țării este importantă pentru luarea de măsuri și acțiuni corespunzătoare, pentru a iniția un curs optim de dezvoltare în continuare.

Care dintre scenarii are sorți de izbândă? Ideea nu constă în cel mai plauzibil scenariu, ci în îmbunătățirea mecanismului bazat pe stimulente prin dezvoltarea unei cooperări aprofundate și pragmatice între țările PaE, acesta este răspunsul. Sinergia și convergența acțiunilor ar deveni elementele-cheie pentru a realiza o dezvoltare durabilă a întregii regiuni în conformitate cu standardele și valorile europene. Drept urmare, țările PaE își pot spori beneficiile și avantajele, precum și competitivitatea acestora într-o lume aflată în schimbare rapidă.